

בס"ד. שיחת ש"פ משפטים, פרשת שקלים, מבה"ח אדר, ה'תשט"ו.
בלתי מוגה

א. כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר מאמר ד"ה זה יתנו.

* * *

ב. הענין דמחצית השקל מרומז בה"בקע" שנתן אליעזר לרבקה, כפירוש רש"י²: "בקע, רמז לשקלי ישראל בקע לגולגולת".
וטעם הדבר — לפי ש"מעשה אבות סימן לבנים"³: מהאבות בא הסימן ונתינת כח על כל הענינים של הבנים, לאחר מתן-תורה⁴.
ולכן נתן אליעזר ה"בקע" בשייכות לענין הנישואין:
נישואין בכלל, ונישואי יצחק ורבקה בפרט⁵, רומזים על היחוד של הקב"ה שנקרא חתן עם כנסי" שנקראת כלה.
ולכן הי' שם גם הענין דנתינת הבקע — בדוגמת מחצית השקל

מעלה ומטה, שהוא ע"ד הענין דמחצית השקל.
(5) ולכן נישואין הראשונים שזכרו בתורה (שבאו מצד עבודת האדם, ולא מצד למעלה (כנישואי אדם וחווה*)) הם נישואי יצחק ורבקה. וראה לקו"ת ברכה (צו, ג), אוה"ת ד"ה יפה שיחתן (חיי שרה קכו, ב), שנישואי יצחק ורבקה הוא כללות ענין יחוד מ"ה וב"ן**.

(* שהיו ע"י הקב"ה, כמארח"ל (ברכות טא, א) "שנעשה הקב"ה שושבין לאדה"ר כו" — שהרי הקב"ה מקיים את כל המצוות, כמ"ש (תהלים קמו, יט) "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", "הוא גומל חסדים וכו" (פרש"י עקב יא, כב) — וענין זה מהוה נתינת כח לכללות ענין השידוכים ושושבינות בידי אדם (מהנחה בלתי מוגה).
(**) ומצד גודל המעלה שבזה — נכפלה בתורה פרשה של אליעזר (ב"ר פ"ט, ח) בנוגע לנישואי יצחק ורבקה (מהנחה בלתי מוגה).

(1) סעיף זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"ג ע' 927 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.
(2) חיי שרה כד, כב.
(3) ראה ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו.
יב, יו"ד. אוה"ת ר"פ לך לך.
(4) ובוה תוכן שייכות הבקע שנתן אליעזר לרבקה (שרומז למחצית השקל) עם השני צמידים הרומזים ללוחות* (ראה כלי יקר חיי שרה שם) — כי החידוש דמ"ת הוא יחוד

(* ומרומז גם ב"עשרה זהב משקלם" — "רמז לעשרת הדברות שבהן" (פרש"י שם), והרי עשרת הדברות קשורים גם עם עשרה מאמרות שבהם נברא העולם (אבות רפ"ה), כידוע בענין "עשרה עשרה הכף בשקל הקודש" (נשא ז, י9), שהו"ע החיבור דעשרת הדברות עם העשרה מאמרות (ח"ג יא, ב), וענין זה נרמז גם כאן (מהנחה בלתי מוגה).

— לרמז על היחוד של הקב"ה עם בני"י⁶, שכנסת ישראל, ע"י עבודתה, מעוררת וממשכת המחצית השקל שלמעלה⁷.

אלא שכיון שמעשה אבות אינם אלא סימן ונתינת כח לבנים, ואילו אמיתית האחדות נפעלה רק במתן-תורה (כיון שעד אז היתה ה"גזירה" שהבדילה את המעלה ממטה⁸) — לכן, עדיין לא היתה אז האחדות באופן של "מחצית השקל", אלא באופן של "בקע"⁹:

העבודה שלמטה פעלה אמנם ההמשכה מלמעלה, אבל ענין זה הי' כמו אחדות של שני דברים שאחד פועל על השני¹⁰.

ורק לאחר מתן-תורה נעשית האחדות באופן של "מחצית" — שניהם הם ענין אחד, ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד¹¹.

ג. ענינו של מחצית השקל הוא — לקשר את העולם עם אלקות: ובהקדמה — שעולם על מילואו נברא¹², אלא שע"י חטא עץ הדעת ירדה זוהמא לעולם, ובשעת מ"ת פסקה זוהמתן¹³, ובחטא העגל חזרה זוהמתן¹⁴.

וכיון שהתיקון על חטא העגל הוא ע"י מצות מחצית השקל,

9) שבשם זה רק נרמז (סימן לבנים) ענין המחצית (פי' הראב"ע חיי שרה שם), אבל לא בא במפורש "בקע השקל" וכיו"ב. משא"כ לאחר מ"ת, בבנים — הרי אף כשנאמר "בקע" הרי תיכף נתפרש אשר עתה אין זה ענין בפני עצמו, כ"א "בקע לגולגולת מחצית השקל" (פקודי לח, כו). ובזה יובן — מה שלכאורה איפכא צ"ל: בפעם הראשונה שמוכא בקע בכתוב — מקום לביאור מהו בקע (שזהו — מחצית השקל) ובהפעם שלאח"ז — סומך על הביאור כבר. ולא כנ"ל — לפרש בפעם הב' דוקא. וק"ל.

10) אלא שמ"מ גם עבודת הבנים שאחרי מ"ת הוא מצד הסימן ונתינת כח של האבות, ולכן נרמז בנישואי יצחק ורבקה ענין הלוחות, כנ"ל.

11) ראה זח"ג צג, ריש ע"ב.

12) ראה בר" פ"ג, ו. פ"ג, ג. פ"ד, ז.

13) שבת קמו, רע"א. וש"נ.

14) זהר ח"א נב, ב. קכו, ב. ח"ב קצג, סע"ב.

6) ובכללות יותר — החיבור דעולם עם אלקות, שנפעל ע"י השליחות דאליעזר, שרו של עולם (ראה זח"א קכו, ב (במהני"ע). קפא, ב. יבמות טז, ב (בתוד"ה פסוק זה)), להביא את רבקה ליצחק (מהנחה בלתי מוגה).

7) כלומר: "מחצית השקל" מורה שאינו דבר בפני עצמו, שהרי מצד עצמו אינו אלא "מחצית" בלבד, אלא, שהעבודה למטה מעוררת את הענינים דלמעלה. ונמצא, שב"מחצית השקל" מרומז כללות ענין העבודה (ראה גם לקו"ש ח"ג שם).

וכמשנת"ל בהמאמר (לעיל ע' 276), שענינו של מחצית השקל הוא לקשר את עשר הכחות דנפש הבהמית עם עשר כחות דנפש האלקית, שזהו כללות ענין העבודה (מהנחה בלתי מוגה).

8) ראה שמו"ר פ"ב, ג: "משל למה"ד למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי כך כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם כשביקש ליתן התורה ביטל גזירה ראשונה כו"י".

כמ"ש¹⁵ "לכפר על נפשותיכם" — נמצא, שעי"ז חוזר להיות גילוי אלקות בעולם, כפי שהי' בתחלת הבריאה, שעיקר שכינה בתחתונים היתה¹⁶.

ותכלית השלימות דענין זה יהי' לעתיד לבוא — שאז יתקיים הענין ד"נקבה תסובב גבר"¹⁷, דהיינו שתורגש מעלת המטה, מעלת הגוף הגשמי דכאו"א מישראל, שזהו אמיתית הענין ד"עיקר שכינה בתחתונים" — לא בכל המדריגות שבין הגוף דישראל להעצמות, אלא דוקא בהגוף דישראל, בו היא תכלית הכוונה.

וגם בענין זה ניכרת המעלה דנישואין — שהרי "אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף"¹⁸. וזהו הטעם שמצות "פרו ורבו"¹⁹ היא המצוה הראשונה בתורה — כיון שעי"ז נעשים בני" שותפים להקב"ה ("תמתי .. תאומתי"²⁰), ועי"ז מקרבים את ביאת המשיח, שאז יהי' גמר ושלימות הכוונה.

ולכן השמחה שבנישואין היא גדולה ביותר²¹, וכפי שמצינו²² שהדוגמא לשמחה גדולה ביותר היא "חתונת בנו יחידו" — שזהו ענין השייך לכאו"א מישראל, כידוע הפתגם²³ שכאו"א מישראל הוא בנו יחידו של הקב"ה²⁴.

וכיון ש"שמחה פורץ גדר"²⁵ — הרי ע"י שמחה זו מתבטלים כל הגדרים, ו"עלה הפורץ לפנייהם"²⁶, דקאי על משיח²⁷, שאודותיו נאמר²⁸ "ואלה תולדות פרץ", תולדות מלא²⁹, כיון שבביאת המשיח תושלם כוונת העולם ש"על מילואו נברא".

וכאמור, שאז יקויים הענין ד"נקבה תסובב גבר", שתורגש בגילוי מעלת הגוף דכאו"א מישראל — לא רק להיותו דבר חידוש, כמשל "צפור המדברת"³⁰, אלא מעלת הגוף מצד עצמו — שבו דוקא הוא גילוי העצמות.

* * *

15) תשא ל, טו.	23) ראה כתר שם טוב בהוספות סקס"ז.
16) ב"ר פי"ט, ז. שהש"ר רפ"ה.	וש"נ.
17) ירמי' לא, כא.	24) חסר קצת (המו"ל).
18) יבמות סב, סע"א. וש"נ.	25) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג
19) בראשית א, כח. וראה לקו"ת שה"ש	ואילך. ועוד.
לח, רע"ד.	26) מיכה ב, יג.
20) ראה שהש"ר פ"ה, ב.	27) ראה ב"ר פפ"ה, יד ובפרש"י שם.
21) ראה גם תו"מ ח"א ע' 173. וש"נ.	28) רות ד, יח.
22) ראה תו"ח בשלח שכב, ב (בהוצאה	29) ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג.
החדשה — רכב, א ואילך). ועוד.	30) לקו"ת שלח מת, סע"ג ואילך. וראה
	תו"מ שם ע' 18. וש"נ.

ד. נתבאר הענין ד"אין נזקקין אלא לתובע תחלה שנאמר³¹ מי בעל דברים יגש אליהם. פעמים שנזקקין לנתבע תחלה והיכי דמי דקא זילי נכסי³² — בעבודת האדם, שהעצה להפטר מחומר השבועה על "תביעת" היצה"ר היא העבודה באופן ד"זילי נכסי", שהאדם מנצל את כל כחותיו למלא שליחות הקב"ה ואין לו פנאי ל"דיני תורה" עם היצה"ר — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדפס בלקו"ש חט"ז ע' 269 ואילך³³.
 וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וכדי לפעול בעצמו ענין זה, ולהסיר את כל ההעלמות והסתרים כו' — הרי הדרך לזה היא ע"י שמחה, ש"שמחה פורץ גדר".
 ובפרט בחודש אדר, שבו "מרכיבין בשמחה"³⁴, וחכמינו ז"ל הוסיפו שענין זה מתחיל כבר משבת מברכים ואילך³⁵.

ומהשמחה דשבת מברכים עוברים מיד לשמחת פורים, ו"מסמך גאולה לגאולה"³⁶ — להגאולה דפסח, ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"³⁷ — לעתיד לבוא, במהרה בימינו.

* * *

ה. מנהגן של ישראל, שכאשר מסיימים קריאת פרשה בתורה, אזי מתחילים מיד — עוד באותה שבת בתפלת המנחה — בקריאת הפרשה הבאה. ובנדוד, בתפלת המנחה דש"פ משפטים — קורין פרשת תרומה. וכן הוא גם כאשר ש"פ משפטים חל בפרשת שקלים, שגם אז קורין במנחה פרשת תרומה.

והנה, יש חילוק בין הפרשיות שקלים ותרומה — שבפרשת שקלים מדובר אודות נתינה שיש בה אמנם התנאי ש"הדל לא ימעט", אבל לאידך יש בה גם התנאי ד"העשיר לא ירבה"³⁸; משא"כ בהנדבות שבפרשת תרומה נאמר³⁸ "מאת כל איש אשר ידבנו לבו", והעשיר שהביא מנחת עני לא יצא³⁹.

והענין ברוחניות:

ממחצית השקל — נעשו האדנים, יסוד המשכן, שענינו בעבודה

(35) ראה דרכי חיים ושלום סתתל"ו.

(36) מגילה ו, סע"ב ובפרש"י.

(37) מיכה ז, טו.

(38) כה, ב.

(39) נגעים פי"ד מי"ב.

(31) פרשתנו כד, יד.

(32) ב"ק מו, ב.

(33) בשילוב עם חלק מד"ה לא תהי'

משכלה תשי"ב.

(34) תענית כט, סע"א.

הוא קבלת עול, שבזה שוים כל בני"י. וממחצית השקל באו גם קרבנות ציבור, שגם בהם שוים כל בני"י (וענינו בעבודה הו"ע כחות מקיפים).

אמנם, שלמות⁴⁰ העבודה היא — ליתן להקב"ה גם את הכחות פנימיים, שכל ומדות. ובזה אי אפשר לצאת י"ח במחצית השקל, אלא כפי שהדין הוא גבי קרבנות: עשיר שהביא מנחת עני לא יצא. מכל אחד דורשים ליתן את כל שכלו וכל מדותיו להקב"ה.

ולאידך גיסא נאמר שם³⁹ — שעני שהביא מנחת עשיר יצא, וכפירוש המפרשים⁴¹ ש"יצא" לא רק בדיעבד, אלא "אפילו לכתחילה", ויתירה מזה: "תבוא עליו ברכה".

והענין בזה ברוחניות:

גם עני בדעת⁴², שחסר לו בלימוד נגלה דתורה ואפילו בקיום המצוות בהידור — גם ממנו תובעים שילמד פנימיות התורה, מנחת עשיר,

וזה גופא יפעל שתבוא עליו ברכה — שיקויים בו "עשר (עשה עצמך עשיר) בשביל שתתעשר"⁴³, ואין עשיר אלא בדעת⁴², היינו, שיהי' עשיר ברוחניות, בהחושם והיכולת שלו,

ויומשך גם בעשירות כפשוטו בגשמיות, בבני חיי ומזוני רויחי.

(41) פי' הר"ש.

(42) ראה נדרים מא, רע"א. כתובות סח, סע"א.

(43) שבת קיט, א. וש"נ.

(40) מכאן ועד סיום השיחה — הוגה ע"י

כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"א ע' 166. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.